SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2403

av Aron Emilsson m.fl. (SD)

Rymdstrategi

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde sträva mot ökat nordiskt samarbete inom rymdfrågorna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga det som står om det europeiska rymdsamarbetet (ESA), dess mål och medel och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till närmare samverkan med privata företag gällande rymdverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde sträva mot att Sverige har egen förmåga till satellituppskjutningar i omloppsbana och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hoten mot verksamhet i rymddomänen och riskerna för Sverige från rymden och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde sträva mot att utveckla det säkerhetspolitiska samarbetet i rymden bl.a. för att skapa en rymdlägesbild och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla internationella avtal och regelverk i rymddomänen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla samarbete med demokratiska rymdnationer och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den tekniska utvecklingen och det säkerhetspolitiska omvärldsläget gör att rymden får allt större betydelse. Genom teknisk utveckling för bland annat satellituppskjutningar och möjligheten att tillverka mindre satelliter har fler aktörer fått tillgång till rymden, vilket även gäller privata aktörer. Tjänsterna som tillhandahålls genom närvaro i rymden har också blivit viktigare för samhället. Säkerhetspolitiskt har rymden fått större betydelse ur många aspekter, vilket även inkluderar som domän för olika former av vapensystem. Sverige behöver stärka sin position i rymden för att kunna hävda våra egna intressen inom såväl civila som militära områden.

Nordiskt samarbete

I Norden delar länderna liknande behov av att nyttja rymden både kommersiellt och säkerhetspolitiskt. Möjligheten för samarbete för att fylla dessa behov torde därför vara omfattande och regeringen bör ta initiativ till att formalisera ett samarbete mellan de nordiska staterna som tar tillvara möjligheterna och motverkar riskerna med verksamhet i rymden. Initiativ för detta kan ske inom redan befintliga samarbeten inom Norden, men också genom att utveckla nya samarbeten beroende på var behoven finns. Det kan också handla om nordiska samarbeten i större internationella fora såsom exempelvis det europeiska rymdsamarbetet. Vidare skulle en gemensam nordisk forskningsstrategi och gemensamma forskningsprojekt om rymdfrågor stärka de nordiska ländernas position i rymdfrågor.

Europeiska rymdsamarbetet

Sverige bör driva en aktiv politik i det europeiska rymdsamarbetet i syfte att mer proaktivt kunna ta del av de fördelar som finns med samarbetet. Detta gäller inom det europeiska rymdorganet (ESA) och inom olika europeiska rymdprogram såsom satellitnavigeringssystemet Galileo och jordobservationsprogrammet Copernicus. Svenska användare av olika program och tjänster som är kopplade till de europeiska projekten behöver också delta och ställa krav.

Samverkan mellan offentlig och privat verksamhet i rymddomänen

Utvecklingen av rymdindustrin har gått mycket snabbt under 2000-talet. Privata bolag i framför allt USA har utvecklat möjligheten att på kommersiell grund och med egna utvecklade uppskjutningssystem bedriva verksamhet i yttre rymden. Detta är en utmanande och samtidigt positiv och snabb utveckling som kommer att göra rymden mer tillgänglig och dessutom görs privat kapital tillgängligt i utforskandet av rymden samtidigt som privata företag har större incitament att göra rymdverksamhet billigare. Sverige bör också dra nytta av denna utveckling och se på olika samverkansformer med dessa företag framöver.

Satellituppskjutningar i omloppsbana

I dagsläget finns infrastruktur i norra Sverige öster om Kiruna vid Esrange för uppskjutning av sondraketer och uppsändning av ballonger. Denna verksamhet ska utökas och innefatta satellituppskjutningar i omloppsbana. Fördelarna med att Sverige på så sätt har egen satellituppskjutningsförmåga är flera. Det kommer bland annat bli en unik resurs i Europa eftersom det inte kommer att finnas några motsvarigheter i Europa exklusive Ryssland. Efterfrågan på tjänster för uppskjutning av satelliter är redan i dag större än vad som erbjuds och har accelererat sedan kriget i Ukraina eftersom det inte har varit möjligt att utnyttja den ryska förmågan såsom tidigare.

Hoten mot verksamhet i rymddomänen

Under 2022 har den säkerhetspolitiska situationen skärpts efter Rysslands förnyade folkrättsvidriga anfallskrig mot Ukraina. Sedan tidigare har bland annat Kina och Ryssland använt sig av antisatellitvapen för att skjuta ned satelliter i rymden, vilket gett upphov till mycket rymdskrot och är ett hot mot satelliter i rymden. Utvecklingen av missilförsvar leder också till ökade hot i rymden och användningen av radioaktiva komponenter såsom batterier och framdrivningssystem kan leda till att radioaktivitet sprids från rymden över stora områden vid olyckor. Dessa risker behöver uppmärksammas och tas i ökat beaktande.

Säkerhetspolitiska samarbetet i rymden

Den kraftigt försämrade säkerhetspolitiska situationen och det ökade västliga säkerhetspolitiska samarbetet – bland annat Sveriges förväntade anslutning till Nato – aktualiserar behovet av att utveckla de säkerhetspolitiska samarbetena som berör rymddomänen. Det handlar bland annat om samarbeten för att få tillgång till en militär rymdlägesbild genom datadelning och merutnyttjande av sensorer och bidrar till att skydda rymdresurser samt försvåra informationsinhämtning mot egen förmåga.

Internationella avtal och regelverk i rymden

Eftersom rymden utnyttjas alltmer av olika aktörer finns det behov av att utveckla regelverken som styr verksamheten. I dagsläget är rymdfördraget från 1967 det grundläggande avtal som reglerar verksamheten i rymden. Totalt finns det fem internationella fördrag om rymden och månavtalet, som är från 1979. Det finns därför behov av att etablera nya avtal som kan reglera verksamheten i rymden och därmed undvika konflikter och möjliggöra ett säkert ökat nyttjande av rymddomänen.

Samarbete med demokratiska rymdnationer

Rymdverksamhet är kostnadsdrivande och internationell ur flera aspekter. Därför finns det många internationella samarbeten inom detta område och det är i huvudsak en statlig angelägenhet. Sverige deltar i det europeiska rymdsamarbetet i ESA. Det finns dock

anledning att undersöka möjligheten till ökat samarbete med demokratiska rymdnationer även utanför Europa. Det finns redan ett utvecklat samarbete med USA, som är den ledande rymdnationen, men utöver detta finns ett antal mindre demokratiska rymdnationer såsom Israel och Sydkorea. Sverigedemokraterna anser att Sverige bör verka för att undersöka möjligheterna att utveckla samarbetet med dessa stater.

Aron Emilsson (SD)

Pontus Andersson Garpvall (SD) *Ida Kors (SD)*